

Antwoord

van Gedeputeerde Staten op vragen van

H. Sahin (GL) en A.H.K. van Viegen (PvdD)
(d.d. 14 augustus 2017)

Nummer
3320

Onderwerp
Ontheffing doden zwanen

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting

Woensdag 9 augustus 2017 verscheen in het tijdschrift 'Nieuwe Revu' een artikel¹ met als titel 'Zwanenzang in het Groene Hart'. In het artikel komen zowel jagers als dierenbeschermers aan het woord. Naar aanleiding van de eerdere schokkende beelden die door EenVandaag in februari 2016 zijn uitgezonden, heeft er binnen de Provinciale Staten een belangrijk debat plaatsgevonden over de ongewenste mishandeling van zwanen. Naar aanleiding van dit debat heeft het college een aantal toezeggingen gedaan.

Dit vormt voor de fracties van GroenLinks en de Partij voor de Dieren de aanleiding voor het stellen van de volgende vragen:

Vragen

1. *Tijdens de Statenvergadering van 2 maart 2016 heeft het college toegezegd de provinciale ontheffing om zwanen te doden aan te scherpen en PS hierover te informeren. Waarom zijn PS niet op de hoogte gesteld van de wijzigingen?*

Antwoord

Bij brief van 24 juni 2016, met kenmerk DOS-2016-0001312, heeft gedeputeerde Weber antwoord gegeven op mondelinge vragen van diverse fracties die waren gesteld tijdens de vergadering van de Commissie Duurzame Ontwikkeling d.d. 18 mei 2016. In genoemde brief is aangegeven op welke wijze de ontheffing voor het bestrijden van knobbelzwanen is aangepast.

2. *In het recente artikel in de Nieuwe Revu geven de jagers aan dat het breken van de nek de meest effectieve methode is om een gans en een zwaan te doden en*

---

¹ <https://blendle.com/i/nieuwe-revu/zwanen-zang-in-het-groene-hart/bnl-nieuwerevu-20170809-4d37a79aefc?sharer=eyJ2ZXJzaW9uIjoiMSIsInVpZCI6Imh1cmlzYWwhpbisImI0ZW1faWQiOiJibmwtbmlldXdlcmV2dS0yMDE3MDgwOS00ZDM3YTc5YWVmYyJ9>

dat het breken van de nek diervriendelijker is. Ingevolge de nieuwe Natuurbeschermingswet is het verboden om dieren groter dan een eend te doden door het breken van de nek.

- a. Hoe duidt het college de uitspraak van de jagers dat het breken van de nek de meest effectieve methode is om een gans of een zwaan te doden?*
- b. Worden er nog steeds nekken van zwanen gebroken door jagers? Op welke wijze en hoe vaak wordt hierop toezicht gehouden?*

Antwoord

- a. Op grond van de Wet natuurbescherming is het expliciet verboden om vogels die groter zijn dan een eend uit het lijden te verlossen door middel van het breken van de nek. Deze bepaling is gebaseerd op een advies van de Raad voor Dierenaangelegenheden². In genoemd advies geeft de Raad aan dat het breken van de nek van grote vogels een moeilijke methode is en erg afhankelijk van de vaardigheden van de uitvoerder.
  - b. De Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE) heeft aan alle uitvoerders nadrukkelijk meegedeeld dat aangeschoten zwanen alleen uit het lijden mogen worden verlost door gebruik te maken van het geweer. Er zijn ons geen gevallen bekend waarin men zich daar niet aan heeft gehouden. Zie ook de beantwoording van vraag 10.
3. *In het betreffende artikel wordt tevens door de jagers aangegeven dat de strot van de zwanen nu wordt doorgesneden met een mes. Dit is niet toegestaan (staat niet als toegestaan middel/toegestane methode vermeld in de meest recente ontheffing uit 2016).*
- a. Wordt hiertegen opgetreden door de handhavingdienst van de provincie? Welke maatregelen gaat u treffen om dit in de toekomst te voorkomen?*
  - b. Worden er nog andere middelen/methodes gebruikt dan het geweer en mes om zwanen te doden?*
  - c. Waarom worden zwanen, die zijn aangeschoten, maar nog leven, niet met een tweede schot gedood?*

Antwoord

In het artikel staat niet dat het doorsnijden van de strot ook daadwerkelijk gebeurt. Voor zover wij weten is dat ook niet het geval en wordt op dit moment slechts het geweer gebruikt om aangeschoten zwanen uit hun lijden te verlossen. Zie ook de beantwoording van vraag 2.

4. *Op welke wijze worden de provinciale ontheffingvoorwaarden aan zwanenjagers gecommuniceerd?*

Antwoord

De FBE is houder van de ontheffing en op grond van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland bevordert de FBE het naar behoren uitvoeren van die ontheffing. De FBE geeft de uitvoerende jagers toestemming voor het gebruik van de ontheffing en wijst daarbij op de geldende voorschriften.

De uitvoerders zijn verplicht om de voorschriften bij zich te dragen tijdens het uitvoeren van een bestrijdingsactie. Uitvoerders die vragen hebben over de voorschriften kunnen deze stellen aan de FBE of aan het bestuur van de lokale wildbeheereenheid.

5. *In de ontheffing die aan de Faunabeheereenheid is verleend, schrijft de provincie op basis van het Faunabeheerplan 2013-2018³ voordat tot afschot mag worden overgaan preventieve middelen worden ingezet. De wet schrijft ook voor dat preventieve middelen (en een ontheffing voor afschot) worden ingezet om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming in de faunaschade.*
- a. *Welke preventieve middelen zijn er in 2016 en 2017 uitgevoerd?*
  - b. *Op welke wijze is in 2017 toezicht uitgevoerd op de preventieve middelen die eerst genomen dienden te worden voordat er tot afschot werd overgegaan?*

Antwoord

- a. Voordat gebruik kan worden gemaakt van de ontheffing moeten preventieve maatregelen worden getroffen. Het doden van knobbelzwanen op percelen met ingezaaid gras, graszoden, graszaad, koolzaad en granen mag slechts plaatsvinden indien minimaal één akoestisch en één visueel preventief middel in voldoende mate is ingezet. Voor percelen met overjarig gras geldt dat eerst moet worden geprobeerd om de knobbelzwanen te verjagen door menselijke aanwezigheid, met behulp van een vogelafweerpistool, door eroverheen te schieten, e.d.
  - b. Net als bij andere voorschriften die verbonden zijn aan ontheffingen houdt de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid toezicht op de naleving hiervan.
6. *Hoeveel schademeldingen zijn er in 2016 en 2017 ontvangen van schade die door zwanen zijn veroorzaakt, op welke plaatsen en wat was het schadebedrag?*

Antwoord

2016

In 2016 zijn de volgende schades gemeld in het kader van een tegemoetkomingsaanvraag:

Locatie	Getaxeerd schadebedrag
Hazerswoude-Dorp	€ 341
Aarlanderveen	€ 231
Hazerswoude-dorp	€ 734
Hazerswoude	€ 850
Zoeterwoude	€ 956
Bodegraven	€ 245
Hardinxveld-Giessendam	€ 52

² Verkorte zienswijze over tien hulp-, vang- en dodingsmiddelen vogels, gevolgen dierenwelzijn en andere ethische aspecten, Raad voor Dierenaangelegenheden, 2016

³ <https://www.fbezh.nl/artikel/90059463-knobbelzwaan>

Nieuwerbrug aan den Rijn	€ 788
Noorden	€ 639
Leimuiden	€ 27

Daarnaast zijn er in 2016 13 meldingen gedaan van schade die niet hebben geleid tot een verzoek om tegemoetkoming. Van deze meldingen betreft het in 12 gevallen een geschat schadebedrag van meer dan € 600. De overige melding betreft een lager geschat schadebedrag.

2017

In 2017 zijn de volgende schades gemeld in het kader van een tegemoetkomingsaanvraag:

Locatie	Getaxeerd schadebedrag
Maasland	€ 759
Aarlanderveen	€ 1.080
Zoeterwoude	€ 699
Leimuiden	€ 64
Hazerswoude	€ 421
Zevenhoven	€ 939
Zevenhoven	€ 2.686
Ouderkerk ad IJssel	€ 0
Zevenhoven	€ 2.400
Alphen aan den Rijn	€ 808
Aarlanderveen	€ 864
Zuid-Beijerland	nog niet getaxeerd
Stolwijk	€ 4.788
Waarder	€ 1.800
Noorden	nog niet getaxeerd
Hazerswoude-Dorp	nog niet getaxeerd
Reeuwijk	nog niet getaxeerd
Driebruggen	nog niet getaxeerd
Reeuwijk	nog niet getaxeerd
Reeuwijk	nog niet getaxeerd
Driebruggen	nog niet getaxeerd
Driebruggen	nog niet getaxeerd

Daarnaast zijn er in 2017 16 meldingen gedaan van schade die niet hebben geleid tot een verzoek om tegemoetkoming. Van deze meldingen betreft het in 12 gevallen een geschat schadebedrag van meer dan € 600. De overige meldingen betreffen een lager geschat schadebedrag.

7. *Hoeveel meldingen zijn er in 2016 en 2017 gedaan door jagers, die zwanen gingen doden en op welke plaatsen?*

Antwoord

In 2016 zijn er in totaal 789 meldingen gedaan van het voornemen om gebruik te maken van de ontheffing voor het doden van knobbelzwanen, verdeeld over de

werkgebieden van diverse wildbeheereenheden. De meeste meldingen zijn gedaan in de WBE Krimpenerwaard, gevolgd door de wildbeheereenheden Rijnland, Putten en De Aarlanden.

In 2017 zijn er tot nu toe in totaal 300 meldingen gedaan van het voornemen om gebruik te maken van de ontheffing voor het doden van knobbelzwanen. De meeste meldingen zijn gedaan in de WBE Putten, gevolgd door de wildbeheereenheden Rijnland, Alblasserwaard-West en Krimpenerwaard.

8. *Hoeveel zwanen zijn er in 2016 en 2017 gedood en op welke plaatsen?*

Antwoord

In onderstaande tabel is per WBE het aantal gedode knobbelzwanen aangegeven.

Wildbeheereenheid (WBE)	Aantal gedode knobbelzwanen 2016	Aantal gedode knobbelzwanen 2017 (eerste half jaar)*
Ade	144	38
Alblasserwaard-Oost	101	28
Alblasserwaard-West	231	21
De Aarlanden	527	0
Delfland	77	30
Duin en Bollenstreek	212	30
Eiland IJsselmonde	23	0
Goeree-Overflakkee	71	46
Hoeksche Waard	132	97
Krimpenerwaard	343	32
Putten	139	119
Reeuwijk e.o.	287	135
Rijnland Zuid	104	103
Schieland	119	105
Vijfheerenlanden	24	11
Voorne	11	2
Zuid-Holland totaal	2.545	960

* Gewoonlijk worden de meeste knobbelzwanen in de eerste helft van het jaar geschoten. De verwachting is dan ook dat het totaal aantal gedode knobbelzwanen in 2017 aanzienlijk lager zal zijn dan in 2016.

9. *Waar, hoe vaak en hoeveel uren is er toezicht gehouden op de uitvoering van de ontheffing om zwanen te doden door de handhavingsdienst van de provincie (Is er bijvoorbeeld gecontroleerd in de Krimpenerwaard)?*

Antwoord

In het jaarprogramma 2017 van de Omgevingdienst Zuid-Holland Zuid zijn 770 uren opgenomen voor toezicht op beheer en schadebestrijding. Daarnaast zijn er nog uren beschikbaar voor handhaving alsmede voor het reageren op klachten en meldingen in relatie tot beheer- en schadebestrijding. De totale capaciteit komt daarmee op 990 uren per jaar.

De keuzes die gemaakt worden voor de inzet zijn gebaseerd op risicoafwegingen. De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid voert op basis van de ingediende meldingen per regio controles uit. Vaak gaat het daarbij om

gecombineerde controles, waarbij toezicht wordt gehouden op de bestrijding van diverse diersoorten, waaronder knobbelzwanen. Daarnaast worden op basis van klachten van particulieren en/of handhavingspartners controles uitgevoerd. Ook in de Krimpenerwaard zijn controles uitgevoerd. Naast de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid houdt ook de politie toezicht. Tenslotte zijn alle uitvoerders verplicht lid van de wildbeheereenheid. Het bestuur van de wildbeheereenheid bevordert het naar behoren uitvoeren van de ontheffingen en zegt het lidmaatschap op van de uitvoerder die zich niet aan de regels houdt.

10. *Zijn er hierbij overtredingen geconstateerd en zo ja, welke overtredingen? Is er ingeval van overtredingen proces-verbaal opgemaakt? Zo ja, hoe vaak?*

Antwoord

Bij de naleving van de voorschriften bij de knobbelzwanen-ontheffing zijn door de inspecteurs van OZHZ geen onregelmatigheden geconstateerd.

Den Haag, 19 september 2017

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. J.H. de Baas drs. J. Smit